

Universitetet
i Stavanger

FAKULTET FOR UTDANNINGSVITENSKAP OG HUMANIORA

BACHELOROPPGAVE

Studieprogram: Historie - Bachelor

Vårsemesteret, 2023

Forfatter: Magnus Indridason

Veileder: Peder Roberts

Tittel på bacheloroppgaven: Dansk kolonihistorie og salget av Dansk Vestindia

Engelsk tittel: Danish Colonial history and the sale of Danish West Indies

Emneord:

Antall ord: 7358

Antall vedlegg/annet: 3 stk.

Stavanger, 15.05.2023
dato/år

Sammenheng

Denne Bacheloroppgaven handler om dansk kolonihistorie og hva danske medier skrev om salget av Dansk Vestindia til USA i 1917. Kolonihistorie er fortsatt et aktuelt tema i dag med danske aksjonister som maler statuer av Grønlandsmisjonær Hans Egede med budskapet «Decolonize» og Black Lives Matter-protester i USA. Etter å ha fått interessen for dansk kolonihistorie etter å ha sett dokumentaren *Slaveskipet - Norges mørke kolonihistorie* på NRK TV. Ville jeg se nærmere på salget av Dansk Vestindia til USA. Hvordan dette salget kom i stand, hvorfor det ble salg og hvordan salget ble framstilt i danske medier. Jeg kommer til å se på hva danske mediene skrev om dette salget og andre hendelser i Dansk Vestindia i ukene etterpå. Salget ble annonsert signert og annonsert av President Woodrow Wilson og utenriksminister Robert Lansing den 16. januar 1917. Jeg har tenkt å se på hva den satiriske avisen Klod-Hans framstilte salget, et knippe danske aviser skrev i uken salget skjedde, altså 15 til 21 januar og uken etterpå altså fra 22 januar til 28 januar. Hva opptok medier angående Dansk Vestindia og hvordan ble dette framstilt.

I 1792 forbød Danmark med kongelig resolusjon slavehandel og etter en 10 årsperiode ble det innført forbud mot slavehandel i det danske riket den 1. januar 1803. Dette gjorde at dansk Vestindia mistet sin verdi for Danmark, i tillegg til et slaveopprør i 1849, fallende sukkerpriser og store sosiale problemer på øyene prøvde Danmark lenge å få solgt øyene. Det var ikke før i 1917 at USA til slutt kjøpte øyene for 25 millioner dollar.

Danske aviser skrev i perioden 15. januar til 28 januar en del om Dansk Vestindia deriblant at avtalen om salget var i orden og at øyene nå skulle skifte navn. En slik historisk hendelse ble ikke framstilt annerledes enn en «vanlig» nyhetssak i danske aviser på denne tiden. Jeg vil ut fra dette trekke konklusjonen om at dansk media hadde en nøytral framstilling over salget av dansk Vestindia til USA og at sorgprosessen over tapet av øynene var for lengst forsvunnet. På framsiden av Klod-Hans og tegningen *Den rige mister Wilson*, kan man se litt bitterhet ved å miste øyene.

Forord

Takk til min Bachelorveileder Peder Roberts for god hjelp og oppfølging med oppgaven og svar på alle mulige spørsmål på epost, zoom eller på kontoret. Takk til mine medstudenter for gode diskusjoner rundt bordet på Universitetsbiblioteket. Stor takk til Universitetsbiblioteket ved UIS for god skriveveiledning og hjelp til å finne relevant kilder og bøker om temaet. Denne oppgaven har vært en interessant reise og være med på å tilegne seg kunnskap om et tema jeg visste lite om fra før.

1. Innhold

1. Innledning.....	4
1.1 Bakgrunn for valg av tema.....	4
1.2 Oppgavens relevans og avgrensning.....	4
1.3 Problemstilling.....	4
2. Teori.....	6
3. Metode.....	7
3.1 Kildeutvalg.....	8
2. Hoveddel.....	9
4.1 Årsak til kolonialisme.....	9
4.2 Kolonialisme og slavehold i historisk kontekst.....	9
4.3 Danmarks deltakelse i koloni- og slavehandelen.....	10
4.4 Opprettelsen av danske handelsfort på gullkysten i Afrika.....	12
4.5 Danskene i Vestindia.....	13
4.6 Kritikk av slavehandelen.....	14
4.7 Avkolonisering.....	14
4.8 Forsøk på salg og Danmarks forhold til USA under Første verdenskrig.....	14
4.9 Danske aviser skriver bare små notiser om salget av Dansk Vestindia.....	18
5.0 Den danske regjeringen var for et salg.....	20
5.1 Danmark skiftet fokus fra Vestindia til Grønland.....	20
3. Avslutning.....	21
6.0 Konklusjon.....	21
6.1 Begrensinger og videre forskning.....	21
4. Litteraturliste:.....	22
Danske aviser:.....	22
Vedlegg:.....	24

1. Innledning

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Temaet for denne oppgaven kom til etter at jeg hadde sett dokumentaren: *Slaveskipet - Norges mørke kolonihistorie* på NRK nett-tv. Deretter leste et utdrag av boken *Slaveskipet Fredensborg* av Leif Salvesen som omhandler reisen til Danske slaveskipet Fredensborg. Dermed var lyset tent for å skrive om dansk kolonihistorie. Skipet seilte i Trekanthandelen for Danmark og var på vei hjem til København fra Dansk Vestindia, før det sank ved Tromøya utenfor kysten av Arendal, i Norge. Den moderne danske kolonihistorien strekker seg tilbake til 1616 da Christian IV opprettet det Dansk Ostindiske Compagniet. Dette ble starten for over 300 år med dansk kolonialisme. I 1917 solgte Danmark kolonien Dansk Vestindia til USA. Etter opphevelsen av slavehandel med kongelig resolusjon i 1792, slaveopprør i 1848, synkende sukkerpriser og store sosiale problem på øyene, er min påstand er at dansk media hadde en relativ nøytral framstilling av salget av Dansk Vestindia til USA i 1917. Dette er det ikke forsket noe særlig på.

1.2 Oppgavens relevans og avgrensning

Restene av koloniseringen finnes fortsatt i verden i dag. Den systematiske rasismen i det amerikanske politiet førte til demonstrasjoner med budskapet «Black Lives Matter» i 2020. I Danmark malte aksjonister budskapet «Decolonize» på to statuer av Grønlandsmisjonæren Hans Egede¹, den ene statuen står utfor Marmorkirken i København og den andre står i Nuuk på Grønland. Aksjonistene mente at kolonitiden er usynliggjort av danske myndigheter men fortsatt har store konsekvenser for minoritetsbefolkningen på Grønland. Et annet eksempel er den britiske skuespilleren Benedict Cumberbatch som ble nevnt i arbeidet med kompensasjon for slaveholdet på Barbados. Grunnen til dette er at familien hans eide en sukkerplantasje med 250 slaver på øya fra 1700-tallet. Dette gjorde de fram til slaveriet ble opphevet i Storbritannia i 1833. Talsmenn for dette arbeidet vil at etterkommere av slave og plantasjeeiere skal betale erstatning til innbyggerne på øya der 90% er etterkommere av slavearbeidere.² En annen hendelse i nyhetsbildet som gjør dette temaet aktuelt er Russlands krav på krimhalvøya og påfølgende invasjon av Ukraina våren 2022. Der Putin gjør krav på en annens lands område er selve definisjonen på Imperialisme.

Jeg kommer til å gå igjennom den danske kolonihistorien men hovedfokuset kommer til å være på kolonien Dansk Vestindia og hvordan dansk media fremstilte salget av den til USA. Avisen er fra de to ukene salget foregikk uke 3 og uke 4 1917 altså fra 15 januar til 28 januar. I tillegg har jeg med en tegning fra det satiriske bladet Klod-Hans datert 5 januar 1917.

1.3 Problemstilling

Hvordan framstilte danske medier salget av Dansk Vestindia til USA den 16. januar 1917?

¹ Rud og Ivarsson, *Globale og postkoloniale perspektiver på danskkolonihistorie*, 7.

² Diaz, «How Reparation Efforts in Barbados Found an International Spotlight».

For å svare på dette vil jeg i oppgaven foreta en tekstanalyse av et uvalgt danske aviser fra den tiden rundt da avtalen skjedde. Danmark tok del i denne koloniseringen. Dette var dog i

Det finnes noen bøker om tema hovedsakelig på dansk men noen på norsk. De norske bøkene jeg vil nevne er *Nordmenn i slavefart og andre historier fra det danske koloniriket* av Per Ivar Hjeldsbakken Engevold fra 2022 og barneboken *Den norske slavehandelen* av Anders Fotland fra 2018. På dansk vil jeg trekke fram *The danish slave trade and its abolition* av den danske historikeren Erik Gøbel fra 2017 og *Danmark: En kolonimagt* av Mikkel Venborg Pedersen fra 2017. De aller fleste bøkene om Dansk kolonialisme fokuserer på Grønland og ikke på de andre koloniene i det danske koloniriket.

Historie som fagdisiplin og har som mål å fremstille fortiden på best mulig måte. I boken sin om metodelære skriver historikeren Ottar Dal, at historie skal: «si noe om hva som faktisk har hendt på en bestemt tid og sted.»³ Man skiller mellom to typer kilder: primærkilde og sekundærkilder. Der primærkilder er den kilde som ligger nærmest til den aktuelle hendelsen i tid.

Oppgaven er bygget opp kronologisk. Først skal jeg se på relevant teori før jeg går videre på metode, deretter ser jeg på årsakene til kolonialisme og ser på kolonialisme i historisk kontekst. Deretter går jeg igjennom Danmark sin deltakelse i kolonialisme og slavehandel og anskaffelsen av slavefort på gullkysten, så avkolonisering, tidligere forsøk på salg og hvorfor danske medier skrev så lite om salget før jeg konkluderer.

³ Dahl, *Grunntrekk i historieforskningens metodelære*, 132.

2. Teori

Bøkene som har blitt skrevet om Dansk kolonialisme handler hovedsakelig om Grønland og den trøblete historien med hvordan danskene behandlet minoritetsbefolkningen der. Jeg har derfor valgt å sette søkelys på Danmark sin kolonihistorie med hovedfokus på hva danske medier skrev om salget av Dansk Vestindia til USA i 1917. Dette salget avsluttet danskene sin kolonialisme i Vestindia.

En vanlig definisjon av *kolonialisme* er når et rike, stat eller land erobrer en annen stat eller land og kontrollerer deres folk som er utfordret deres eget territorium. Disse nye kontrollerte områdene kalles for *kolonier* og folket som bor der har nå blitt kolonisert. Hovedmålet med kolonier er egen vinning i form av penger og varer men også å skaffe seg politisk og kulturell kontroll over folket og området de bor i.⁴

⁴ Knudsen mfl., «kolonialisme».

3. Metode

Jeg har tatt utgangspunkt i kvalitativ forskningsmetode i form av tekstanalyse. For å kunne svare på problemstillingen min har jeg valgt å gjøre en tekstanalyse av et utvalg danske aviser fra tiden rundt når denne avtalen skjedde og en satirisk forside. Øivind Bratberg beskriver fordelene med tekstanalyse derav at «Tekster kan gi kunnskap om faktiske konkrete forhold.» og «Men at tekst som empiri kan også gi tilgang til andre typer innsikt».⁵

Dette for å kunne si noe hvordan danske media framstilte salget av Dansk Vestindia til USA i 1917. Jeg kommer til å analysere hva danske aviser skrev i perioden 15 januar til 28 januar. Jeg har valgt disse to ukene fordi det er uken salget av Dansk Vestindia til USA ble annonsert og uken etter at avtalen ble annonsert siden dette er mest relevant når det gjelder å få tak i tidsånden. I tillegg var det vanskelig for meg å bruke andre metoder for å svare på dette spørsmålet. Ideelt sett skulle jeg ha tatt en tidsmaskin tilbake til 1917 og delt ut spørreskjema til innbyggerne, dette er ikke mulig derfor mener jeg at analyse av et utvalg av ulike danske aviser fra den tiden er det beste.

For å sikre et representativt utvalg, har jeg valgt aviser fra hele landet. Det vil si at avisene som jeg har valgt ut strekker seg fra hele Danmark og ikke bare København. Dette er valgt for å kvalitetssikre dataene. Jeg har valgt dette for å prøve å få et bilde som er representativt for hele Danmark og ikke bare hovedstadsområdet. Vendsyssel Tidende (Nordjylland), Dagbladet (København), Sorø Amts Dagblad – Slagelse, Nationaltidene (København) og Klod-Hans.

Historie som fagdisiplin og har som mål å fremstille fortiden på best mulig måte. I boken sin om metodelære skriver historikeren Ottar Dal, at historie skal: «si noe om hva som faktisk har hendt på en bestemt tid og sted.»⁶ Man skiller mellom to typer kilder: primærkilde og sekundærkilder. Der primærkilder er den kilde som ligger nærmest til den aktuelle hendelsen i tid. Når det kommer til kildemateriell så skiller man mellom primærkilder og sekundærkilder. Primærkilder er den opprinnelige kilden som ble laget i forbindelse med en spesifikk hendelse, som forfatteren har tilgang til. En primærkilde er en kilde «som ligger nærmest i tid og rom i forhold til det som skjedde, blant de kildene vi har til rådighet.»⁷

Ved siden av disse kommer jeg til å spe på med utvalgte sekundærkilder som jeg mener vil belyse historien og temaet bedre. Primærkildene er hentet fra Det Kongelige Bibliotek i København og avistjenesten deres på nett. Nettadresse:

<https://www2.statsbiblioteket.dk/mediestream/avis>

Sekundærkildene er funnet ved hjelp av bibliotekets søkemonitor: oria.no. Det finnes ikke mange kilder om emnet på norsk men jeg vil trekke fram *Nordmenn i slavefart og andre historier fra det danske koloniriket* av Per Ivar Hjeldsbakken Engevold fra 2022 og barneboken *Den norske slavehandelen* av Anders Fotland fra 2018. På dansk er det heldigvis flere bøker om emnet og jeg vil trekke fram *The danish slave trade and its abolition* av den danske historikeren Erik Gøbel fra 2017 og *Danmark: En kolonimagt* av Mikkel Venborg Pedersen fra 2017.

⁵ Bratberg, *Tekstanalyse for samfunnsvitere*, 9.

⁶ Dahl, *Grunntrekk i historieforskningens metodelære*, 132.

⁷ Kjeldstadli, *Fortida er ikke hva den en gang var*, 177.

3.1 Kildeutvalg Dette er et tema det finnes lite forskningsbasert litteratur om emnet men det finnes litt litteratur på norsk og en del litteratur på dansk og dansk kolonihistorie. Primærkildene mine for å svare på problemstillingen er danske aviser og satirisk avis fra 1917 rett før salget skjedde. Derfor har jeg tenkt å bruke sekundærkilder til å belyse bakgrunnen for den danske kolonialismen og salget av Dansk Vestindia.

2. Hoveddel

4.1 Årsak til kolonialisme

Det var flere årsaker som førte til kolonialisme men en av hovedgrunnene var den industrielle revolusjon. Den industrielle revolusjonen skapte et marked for forbrukervarer og fra koloniene kunne man hente disse varene billige varer ved hjelp av slaver som arbeidskraft. Storbritannia var ledende på dette og allerede i 1770 utgjorde sukker, te og tobakk 30% av all britisk import.⁸ Storstilt import av slike varer gjorde at prisene sank og at de ikke lenger var forbeholdt eliten av befolkningen. Ikke bare Storbritannia og de kolonimaktene men også Danmark-Norge ville være med på dette og den 17. mars 1616 opprettet Kong Christian IV den *Dansk Ostindiske Compagni*. Deretter sendte han ut en ekspedisjon med mål for øye å opprette en handelsstasjon i India for å delta i den lukrative handelen der.

Fram til 1600-tallet hadde Portugal hatt monopol på handel med India på grunn av at Vasco da Gama «oppdaget» sjøveien der til og etablerte handelsstasjoner der. Etter dette etablerte flere andre Europeiske nasjoner sine «Ostindiske kompani». Dette var Danmarks første aksjeselskap og kongen var største aksjonær sammen med kjøpmenn fra ulike byer i Danmark og Norge.⁹ Kongen og hans medaksjonærer så på investering som en mulighet til å tjene gode penger på den lukrative handelen med India.

Denne handelen var svært lukrativ og den dansk-norske forfatteren Ludvig Holberg beskriver dette i *Dannemarks og Norges Beskrivelse* fra 1729 om varene som kom fra koloniene:

*De vahre, som føres fra Dannemark til Guinea, ere fornemmelig brændevin, krudt, flinte, tallig, allehaande Ostindiske og uldne vahre. For disse vahre bekommes guld, slaver og Elephants-tænder, samt provision for slavene, som udføres. Compagniets skibe indtage der saa mange slaver, som de kand bierge, og bringe dem til St. Thomas udi Vestindien, mens Guldet og Elephants-tænderne bringes til København.*¹⁰

Her beskriver Ludvig Holberg Danmark-Norges deltakelse i trekanthandelen ganske detaljert: På skipene til Guinea ble det tatt med varer som brennevin, krutt, flint, talg og disse varer ble byttet gull, slaver og elfenben og proviant til slavene når man ankom gullkysten. Skipene ble fylt med så mange slaver det var mulig og disse ble bragt til St. Thomas i Dansk Vestindia. Mens slavene ble igjen på plantasjene på øya ble gullet og elfenbenet ble med tilbake til København.

4.2 Kolonialisme og slavehold i historisk kontekst

Oldtidens summere begynte å holde slaver fra om lag 6800 f.Kr. Det fantes også slaver hos egypterne, assyrerne, babyloneren og de tidligste sivilisasjonene i Kina.¹¹ Slavehold i Skandinavia er heller ikke noe som er et nytt fenomen. Under vikingtiden (ca. 730-1066) tok vikingene med seg slaver fra Storbritannia og Irland som trelle til blant annet til Skandinavia og Island. Disse trellene var hovedsakelig vesteuropeere som frankere, angelsaksere og

⁸ Eriksen, *Globalhistorie: 1750 - 1900 ; en sammenvevd og delt verden*, 40.

⁹ Engevoild, *Nordmenn i Slavefart*, 34.

¹⁰ Holberg, *Dannemarks og Norges Beskrivelse*, 571.

¹¹ Knudsen mfl., «kolonialisme».

keltere. Men det er ikke dette vi tenker på når vi snakker om kolonialisme eller slavehandel selv om det er mange likheter mellom disse.

Kolonialisme startet med at europeiske makter på 1500-tallet og utover begynte å etablere kolonier utenfor Europa. Slaver ble hentet fra Afrika og tatt med til koloniene som billig arbeidskraft. Her arbeidet de på ulike plantasjer som dyrket sukker, bomull og tobakk og råvarene ble sendt hjem til koloniherrerne i hjemlandet. Dette blir kalt den transatlantiske slavehandelen og har fått betegnelsen kolonitiden. Danmark var ikke den største kolonisten men deltok aktivt i denne handelen og omfattende fraktene av slaver fra Afrika til Vestindia. Det har blitt anslått at 10 til 13 millioner mennesker ble forflyttet som slaver under den transatlantiske slavehandelen men dette er vanskelig å anslå helt sikkert.¹²

På 1500-tallet da Kristoffer Columbus fant sjøveien til Amerika, holdt portugiserne på å utforske og sende ekspedisjoner til Afrika og etablere handelsnettverk langs hele den afrikanske kysten. En av disse utforskerne var Antão Goncalves som under sin ekspedisjon til Cabo Branco (nåtidens Mauritania og Vest-Sahara), kom over et marked drevet av afrikanske muslimer. Disse handlet med slaver fra Vest-Afrika. Goncalves kjøpte selv 12 slaver på markedet og tok de med til Portugal. Dette er den første beretningen av europeiske kjøpmenn fraktet afrikanske slaver til Europa.¹³ De mest verdifulle koloniene i det danske koloniriket var Dansk Vestindia og øyene St. Thomas, St. Jan og St. Croix. I 1917 ble Dansk Vestindia solgt til USA. Traktaten som omhandler salget ble underskrevet av USAs president Woodrow Wilson og utenriksminister Robert Lansing 16. januar 1917.

4.3 Danmarks deltakelse i koloni- og slavehandelen

Startskuddet for Danmarks deltakelse i kolonihandelen skjedde den 17. mars. 1616. Da opprettet den dansk-norske kongen Christian IV (Christian Kvart) det «Dansk Ostindiske Compagniet». Fram til 1600-tallet hadde Portugal hatt monopol på handel med India på grunn av at Vasco da Gama «oppdaget» sjøveien der til og etablerte handelsstasjoner der. Etter dette etablert flere andre Europeiske nasjoner sine «Ostindiske kompani». Dette var Danmarks første aksjeselskap og kongen var største aksjonær sammen med kjøpmenn fra ulike byer i Danmark og Norge.¹⁴ Kongen og hans medaksjonærer så på investering som en mulighet til å tjene gode penger på den lukrative handelen med India.

Etter opprettelsen av Opprettelsen av *Dansk Ostindiske Compagniet* sendte Kongen ut en ekspedisjon til India. En opprettelse av en handelsstasjon i India var vanskelig uten kontakter i området. Det var litt tilfeldig at en nederlandsk forretningsmann ved navn Marcellus de Boschouwer dukket opp i København. Han hadde arbeidet for det Hollandske Ostindiske Kompagniet og var utsending fra keiseren av Ceylon. Det hadde seg nemlig slik at Portugal prøvde å ta over Ceylon og landet manglet soldater for å kunne forsvare seg. Opprinnelig så dro han tilbake til Nederland for å få tak i flere soldater men der sa de nei. Deretter dro han til Danmark i stedet for.¹⁵ På denne tiden prøvde Portugal å ta over Ceylon og de manglet soldater til å forsvare angrepene. Da Nederland sa nei dro De Boschouwer dro da til Danmark

¹² Knudsen mfl.

¹³ Engevoild, *Nordmenn i Slavefart*, 20.

¹⁴ Engevoild, 34.

¹⁵ Ustvedt, *Trankebar*, 26–27.

og med løfter om utrolige rikdommer i Ceylon. Christian IV signerte en traktat om å sende 300 soldater og et krigsskip til Kandy imot at Danmark fikk 12 års enerett på europeisk handel med Ceylonske varer og hjelp og til å etablere danske handelsstasjoner i Ostindia.¹⁶

Den danske flåten til India bestod av 6 skip: Orlogsskipene «David» og «Elefanten» fra den danske marinen. I tillegg de 4 handelsskipene «Christian», «Kjøbenhavn», «Øresund» og «Den hollandske Fløjte». 500-700 mannskap og av disse var 300 soldater. Offiserene og kjøpmennene var hovedsakelig hollendere ispedd noen skandinaver. Dette var på grunn av at hollenderne hadde erfaring med ekspedisjoner til Ostindia og det hadde ikke danskene. Ove Gjedde var leder av ekspedisjonen. Han skrev en utfyllende rapport til kong Christian IV i etterkant av ekspedisjonen med tittelen «*Fortegnelse paa alt hva paa den Indianske Reise foredalden er*»¹⁷. Dette er den mest utfyllende primærkilden til det danske ostindiske Kompagniet i Ceylon-ekspedisjon er bevart.¹⁸

Ekspedisjonen var ingen suksess og var preget av interne konflikter, piratangrep og mannskapet hardt rammet av sjøbuk og andre sykdommer. Konflikt mellom de danske og nederlandske mannskapet og Ove Gjedde og Marcellus de Boschouwer. Etter å ha tatt til seg mannskap etter et piratangrep ledet den tidligere piratkapteinen et forsøk på mytteri. Den 16. mai 1620, ca. 18 måneder etter at eksisjonen la ut fra København nådde ekspedisjonen frem til Ceylon. Ove Gjedde skrev i sin rapport om reisen: «Den 16. om morgenne saa vi (de forjette land) Ceilon med stor glæde».¹⁹ Et par dager senere ankret «Elefanten» og «Christian» på øyas østside og totalt hadde over 300 personer døde i løpet av ekspedisjonen.

En av pådriverne i det danske Ostindiske Compagniet var Ronald Crappe. Når han ankom Ceylon så fikk beskjed av Kongen Senerat å angripe portugisiske skip. Dette var en umulig oppgave siden danskene var i undertall og flere ble tatt til fange og henrettet av portugisere. Roland Crappe og 13 av hans menn klarte å flykte innad i landet og søkte tilflukt hos Crappes gamle venn, fyrst Raghunatha, naiken av Tanjore.²⁰ Ove Gjedde og Roland Crappe klarte å få en bedre avtale med naiken av Tanjore enn den de hadde med Kong Senerat. Det danske Kompagniet fikk tillatelse til å drive handel i Tanjore, uten å måtte betale toll og i tillegg rett til å drive handel med de fleste andre europeiske landene som var aktive i området. Eneste unntaket var Portugal. De ble også lovet flere store partier med pepper uten umiddelbar betaling men tok pant i et mindre antall kanoner.²¹

Stedet der festningen lå ble kalt for Tarangambadi som på Tamil betyr «stedet med de syngende bølger». Danskene omskrev dette navnet til det fordanskede navnet «Trankebar».²² Ove gjedde utarbeidet plantegningene for det danske fortet siden han var utdannet innen konstruksjon av festningsverk. Fortet lå like ovenfor standen og var utstyrt med 85 kanoner og bemannet med 20 dansk-norske soldater under ledelse av kommandanten Henrik Hess. Gjedde døpte den nye festningen «Dansborg».²³

¹⁶ «Marcellus de Boschouwer – Christian IV».

¹⁷ Engevold, *Nordmenn i Slavefart*, 38–39.

¹⁸ «Islænderen Jon Olafssons Oplevelser som Ostindiefarer under Christian IV - nedskrevne af ham selv.», 6.

¹⁹ «Islænderen Jon Olafssons Oplevelser som Ostindiefarer under Christian IV - nedskrevne af ham selv.», 161.

²⁰ «Islænderen Jon Olafssons Oplevelser som Ostindiefarer under Christian IV - nedskrevne af ham selv.», 8.

²¹ Engevold, *Nordmenn i Slavefart*, 46.

²² Engevold, 46.

²³ Ustvedt, *Trankebar*, 50.

I februar 1622 ankom Ove Gjeddes admiralskip uthavnen Flekkerøy i Norge (i dag en bydel i Kristiansand) med tonnevis av pepper som vakte oppsikt blant innbyggerne.²⁴ Deretter dro de videre til København for å møte ledelsen i Kompagniet. Det eneste Ove Gjedde kunne vise til av gevinster av ekspedisjonen var lasten med pepper og et lite handelsfort i en ubetydelig indisk fiskerlandsby, vokter av en tropp bestående av tjue slitne og syke soldater. Mannen bak ekspedisjonen, Marcellus de Boschouwer, var død, og det samme var godt over halvparten av mannskapet som hadde dratt fra København i 1618.²⁵ Deretter sendte Kompagniet skipet Færø med den norske sjøhelten Cort Adeler med last som skulle selges i India. «Bare» 36 av mannskapet på skipet omkom på reisen. Sønnen Sivert Adeler var leder for ekspedisjonen.²⁶

4.4 Opprettelsen av danske handelsfort på gullkysten i Afrika

Den danske kolonihistorien i Afrika begynte faktisk med Sverige. Sverige var det første av de nordiske landene til å opprette fort og handelsstasjoner i Afrika. Pådriveren var den hollandske kjøpmannen, bankier og skipsrederen Louis de Geer. Det svenske skipet reiste til vestkysten av Afrika (til dagens Nigeria) for å drive handel. Her solgte de, varene som man hadde med seg om bord på skipet og man kjøpte elfenben, bomull og gull for pengene man tjente. I tillegg ble det tatt om bord 200 afrikanske slaver. Disse ble fraktet over Atlanterhavet og solgt til britiske handelsfolk på koloniøya Barbados. Dette ble en en svært innbringende affære for svenskene og dette inspirerte til at danskene opprettet handelsfort på den afrikanske gullkysten.²⁷ I 1649 ble Svenska Afrikanska Kompagniet (også kalt Guineakompagniet) opprettet i Stockholm.

Danmark-Norge ville drive handel i Afrika når de så hvor lønnsomt det har vært for Sverige. Et eksempel på hvor lukrativ denne handelen var så skrev Thomas Birch i 1742 at: «Da to svenske skip ble stoppet utfor kysten av England og tatt med inn til havnebyen Plymouth, ble det funnet 20 sekker med gull og ca. 11 000 elfenben fra Elefanter på skipene». Både Sverige og Danmark-Norge var involvert i trettiårskrigen som raste i Europa mellom 1618-1648. Sverige fikk i fredsoppgjøret flere områder i Nord-Tyskland som gjorde at Danmark-Norge havnet i en utsatt posisjon. Danmark var nemlig omringet av Svenske styrker så det var bare et tidsspørsmål en ny krig ville bryte ut. Danskene valgte å forsvare seg med å gå på preventivt angrep på Sverige, dette endte med at svenskene erobret store landområder i Norge og Danmark. I fredsforhandlingene i Roskilde i 1658 ble Skåne, Blekinge, Halland, Bohuslän, Bornholm og Trondhjems len overgitt til Sverige.²⁸

Hendrik Carloff hadde tidligere arbeidet for det svenske Afrikanska Kompagniet men brøt med dem og tilbydde sine tjenester til svenskernes erkefiender nemlig danskene. I 1657 foreslo Hendrik Carloff en dristig plan til Fredrik III om erobring av det Svenske fortet Carolusburg på gullkysten, som han selv var med å etablere. Fredrik sa ja mot at Hendrik Carloff selv bekostet og utrustet ekspedisjonen.²⁹ Danskene vervet en mann kalt Acrosan som var broren til en lokal konge og en slags stattholder som vervet slaver. Neste morgen gikk disse slavene inn

²⁴ Ustvedt, 52.

²⁵ «Marcellus de Boschouwer – Christian IV».

²⁶ Engevold, *Nordmenn i Slavefart*, 48.

²⁷ Engevold, 51.

²⁸ Engevold, 55.

²⁹ Engevold, 55.

i fortet og åpnet porten og slapp inn Carloff og hans menn inn. De 16 svenske soldatene som vokter fortet, ble raskt overmannet. Etter at fortet var erobret, ble guvernør Johan Filip von Krusenstjerna tatt til fange. Hevnen var søt og da oppdraget var utført så dro Carloff til Danmark med to skip fullastet med afrikanske varer. Fortet ble erobret av Kongen av Fetu, danskene gikk i forhandlinger i stedet for å gjenerobre Carolusburg fort. Kompagniet fikk tillatelse til å overta et forlatt fort ca. 5 mil øst for Carolusburg. Fortet fikk navnet Fredriksborg og ble overtatt av Kompagniet i 1661. Samme år kjøpte Glückstadt-kompagniet et landområde ved byen Accra hvor de oppførte det nye fortet Christiansborg. Christiansborg ble etter hvert hovedsetet for den dansk-norske tilstedeværelsen på Gullkysten og viktig sentrum for slavehandelen.³⁰På gullkysten kjøpte og solgte man slaver. Man fikk også tak i varer her som elfenben, gull og allerede i 1690-tallet ble slaver den viktigste varen på de danske fortene. Tall viser at bare på det danske slavefortet Christiansborg fort ble sendt ut mellom 20 000 og 30 000 slaver i perioden mellom 1660 og 1790.³¹

4.5 Danskene i Vestindia

Erik Nielsen Smith også kalt for «Erik Vestindiafarer. Opprettet «Vestindiske Kompagniet» og dro på ekspedisjon i Karibien. Vestindia var navet på dagens Karibia mens Ostindia var navnet på koloniene omkring Det indiske hav. Hans ekspedisjon til Vestindia var en så stor suksess at han foreslo for Fredrik III å kolonisere den ubebodde øya St. Thomas. I 1665 dro han på ny ekspedisjon for å kolonisere St. Thomas i Fredrik III's navn. Han døde av tropesykdom i 1666.³²Videre ble det etablert et nytt kompani: Det kongelig Oktrojerende Vestindiske Kompagni grunnlagt i København den 11. mars 1671 for å delta i den innbringende handelen med sukker fra Kariba til Europa. Dette innebar at danskene måtte skaffe seg en koloni for å dyrke sukker og øya ble St. Thomas som de hadde koloniserte tidligere. Oktrojerende kommer fra det franske ordet Octori og betyr bevilgning. Dette betyr at selskapet var gitt en statlig privilegiebrev som blant annet gave rett til toll- og skattefrihet for en periode.

Da vestindisk Kompagniet henvendte seg til Jørgen Iversen ba ham om å gjøre kolonisering av St. Thomas. Planlegget han å bruke samme strategien som han hadde sett Storbritannia bruke St. Kitts. Her ble brukt straffefanger og servinger. Dansk-norske straffefanger og servinger skulle brukes som arbeidskraft for å etablere kolonien og bygge opp plantasjene.³³ Servinger var mennesker som var for fattige til å selv bekoste overfarten til Vestindia. De inngikk derfor en kontrakt om å arbeide for en gitt periode til gjengled for skipspass.³⁴ Christoffer Columbus oppdaget dansk Vestindia på sin andre amerikatur i 1493 og etter det har både engelskmenn og nederlendere vært til stede der. Men det var aldri noen stor bosetning fra noen av landene. Da jarlen av Cumberland seilte innom øyene på vei til Porto Rico i 1596 beskrev han øyene som «a knot of little islands, uninhabited, sandy, barren and craggy».³⁵ Den første Danske bosetningen på Dansk Vestindia var Erik Smidt på oppdrag for det Dansk Ostindiske Kompagniet.

³⁰ Rönnbäck, «KÅRE LAURING, Slaverne Dansede Og Holdt Sig Lystige», 70–71.

³¹ Engevold, *Nordmenn i Slavefart*, 59.

³² Engevold, 65.

³³ Lauring, *Slaverne dansede og holdt sig lystige*, 79.

³⁴ Engevold, *Nordmenn i Slavefart*, 67.

³⁵ Pendleton, «Our New Possessions-The Danish West Indies», 3.

4.6 Kritikk av slavehandelen

Plantasjene med slaver som arbeidskraft var veldig lukrativt men etter vært begynte folk å stille spørsmål til bruken av slaver. I Frankrike og England slaveriet diskutert som umoralsk, umenneskelig og i strid mot kristendommen. I London ble London Abolitionist Committee etablert, der blant annet keramikeren Josiah Wedgwood laget plaketter med innskrifsjonen: «Am I not a Man and a Brother». I Danmark-Norge ble det også stilt spørsmål om slaveri og slavehold i det hele tatt var forenelig med kristendommen og dens verdier. I juni og juli 1791 ble det etter initiativ av den danske finansminister Ernst Schimmelmann, satt ned en komite til å se på oppløsningen av Dansk slavehandel. Denne planen ble vedtatt nesten uforandret med kongelig resolusjon 16. mars 1792.³⁶ Motivene til Schimmelmann for denne planen var tatt utfra forskjellige omstendigheter deriblant menneskelige, økonomiske og politiske faktorer.

4.7 Avkolonisering

Danmark var det første Europeiske landet med slavekolonier som innførte forbud mot slavehandel i Afrika og Vestindia. Dette forbudet ble vedtatt med kongelig resolusjon den 16. mars 1792 men trodde ikke i kraft før nesten 11 år etterpå den 1. Januar 1803. Dansk Vestindia var Danmark-Norges mest verdifulle kolonier med øyene St. Croix, St. Thomas og St. Jan, som inneholdt plantasjer med produksjon av sukker og rom. Bare på St. Croix var det over 300 plantasjer der flesteparten var dyrket sukker. Slaveriet fortsatte i Dansk Vestindia fram til 1848 da det var et stort oppgjør blant slavene på øya som krevde sin frihet. Etter dette ble slaveriet opphevet her også. Etter dette forbudet så mistet Dansk Vestindia verdien sin for Danmark og danske myndigheter begynte å jobbe med et mulig salg.³⁷ Å finne en kjøper viste seg å være vanskelig med fallende sukkerpriser og store sosiale problemer blant befolkningen på øyene. Dette ble blant annet gjenspeilet i fall i befolkningstallet fra ca. 40 000 i 1850 til ca. 34 000 i 1880.³⁸

4.8 Forsøk på salg og Danmaks forhold til USA under Første verdenskrig

Danmark og USA har flere ganger tidligere vært i forhandlinger om et eventuelt salg av øyene til USA. Amerikansk interesse i øyene går helt tilbake til 1867, 2 år etter at den amerikanske borgerkrigen var avsluttet som varte fra 1861 til 1865. Det var daværende utenriksminister William H. Seward som foreslo handelen som en del av sin ekspanderings politikk i Karibien. Under den amerikanske borgerkrigen ble det amerikanske mariene interessert å skaffe seg St. Thomas havn som en kullstasjon. Da var frykten at øyene skulle havne i hendene på Østerrike, dette skriver nordmannen Halvdan Koht, tidligere professor i historie ved Universitet i Oslo og tidligere utenriksminister.³⁹

Her kommer jeg til å gjennomgå hvordan situasjonen var i verden under Første verdenskrig da salget av dansk Vestindia til USA ble gjennomført. Første verdenskrig startet da den bosniske studenten Gavrilo Princip i mai 1914 skøyt Franz Ferdinand i Sarajevo. Franz Ferdinand var kronprins og erkehertug av Østerrike-Ungarn fra 1889. Dette ble startskuddet på en

³⁶ Gøbel, *The Danish slave trade and its abolition*.

³⁷ Pedersen, *Danmark*.

³⁸ Gøbel, *The Danish slave trade and its abolition*.

³⁹ Koht, «The Origin of Seward's Plan to Purchase the Danish West Indies», 762.

verdenskrig som gikk fra 1914 til 1918. Den amerikanske presidenten Woodrow Wilson gikk inn i krigen motvillig siden de ikke var forberedt og sloss mot sine mektige europeiske fiender. Men etter flere forsøk på forhandlinger som ikke førte noen vei, så hadde man ingen annen utvei enn krig. Den 6. april 1917 signerte President Wilson «*The Declartion of war*» og gikk i krig mot Tyskland i 1917.⁴⁰ Dette ble kalt «The declaration of war». Dette etter at Tyskland hadde brutt lovnader om ubåtkrigføring i Nord-Atlanteren og Middelhavet og landets forsøk på å lokke Mexico inn i en allianse mot USA, som hans grunner til å erklære krig.⁴¹

Danmark hadde flere ganger prøvd å selge Dansk Vestindia til USA uten hell. Men det var ikke før under 1. verdenskrig da det var snakk om et mulig salg til Tyskland at USA slo til å kjøpe øyene. I 1917 ble Dansk Vestindia solgt til USA for 25 millioner dollar.⁴² USA som under Første verdenskrig var på de alliertes side sammen med Frankrike, Storbritannia, Russland, Italia og Japan. Danmark på sin side var nøytrale under Første Verdenskrig. USA var bekymret for at Tyskland skulle bryte nøytraliteten og invadere Dansk Vestindia. Under Første Verdenskrig sloss Tyskland mot USA sammen med Østerrike-Ungarn og det Ottomanske Riket. Grunnen til at disse øyene var av interesse for disse rikene, var på grunn at den veldig strategisk til i Karibien. Tysk kontroll her hadde vært problematisk for USA med tanke på avstanden mellom øynene og fastlands USA og panama-kanalen. Denne frykten fikk opp farten på forhandlingene mellom de to landene.⁴³

⁴⁰ Strachan, *World War I*, 239.

⁴¹ Department Of State. The Office of Electronic Information, «American Entry into World War I, 1917».

⁴² Pedersen, *Danmark*.

⁴³ «The Sale of the Danish West Indies», 1175.

Figur 1: Kart over Karibien og Jomfruøyene (Tidligere Dansk Vestindia). Kartet viser avstanden til det amerikanske fastlandet og den sentrale beliggenheten i forhold til Panama kanalen og viktigheten for at øyene ikke skulle havne i tyske hender. Kilde: <https://www.worldatlas.com/maps/us-virgin-islands>

Den 19 januar 1917 skrev den danske avisen Vendsyssel Tidene: «Vestindien. Amerikansk overtalelse den 17. april meddeler at Amerika sandsynligvis den 17. april. Vil betale de 25 mill. dollars, og samtidig bli den formelle overdragelse ved en udnæmt Kommissjon finde sted.»⁴⁴

Salgsavtalen mellom USA og Danmark ble presentert i den danske avisen Vendsyssel Tidene som holder til i Hjørring. De skriver at USA skulle ta over Dansk Vestindia mest sannsynligvis den 17. april etter at de to landene hadde blitt enig om en avtale på 25 millioner dollar. Denne nyheten ble ikke slått opp noe stort i avisen og ble skrevet om akkurat som en helt vanlig dagligdags hendelse. Saken blir presentert i en liten avisnotis, akkurat som de skriver om at «Kopper på amerikadampere» på første side eller en notis om «orgel og pianoer» som også har fått plass på forsiden.⁴⁵ Saken som vendsysseltidene slår størst opp på forsiden er at «Finans loven i Folketinget» og dekker nesten hele venstresiden i avisen. Saken om «Fredrikhavns Eksportslagteri generalforsamling i vår» er en annen sak som også er gitt mer plass en sak om salget av Dansk Vestindia. Det virker som danske medier var nesten

⁴⁴ «Mediestream - Vendsyssel Tidende (1872-1984), 19. januar 1917», 1.

⁴⁵ «Mediestream - Vendsyssel Tidende (1872-1984), 19. januar 1917», 1.

likegyldige med at avtalen var i boks og salget var blitt gjennomført. Dansk media hadde for lenge forsonst seg med at Dansk Vestindia var et tapt prosjekt og at det var bare et tidsspørsmål før øyene kom til å bli solgt. Når det skjedde så ble det skrevet om nesten helt uten noe emosjonell tilknytning. Saken ble presentert akkurat som en hverdagslig nyhetssak i en liten avisnotis.

Fyens tidene skriver også 19 januar 1917, altså 2 dager etter at salget hadde blitt annonsert at «Et Dansk Vestindien findes ikke mere.»⁴⁶ Her er det også ikke gitt mer plass enn en liten avisnotis dog på andre side. Artikkelen nevner også at «salgskontraktens sidste formalitet endt».⁴⁷ I likhet med selve salget blir det bare presentert som en formalitet som snart er i orden. Dette er noe som danskene hadde ventet lenge på etter at de flere ganger tidligere hadde prøvd å selge de karibiske koloniene tidligere uten hell.

Tapsprosessen var for Danske medier for lengst over men noen artikler var emosjonell tilknytning. Flere danske medier deriblant Sorø Amts Dagblad, Horsens Social-Demokrat, Kallundborg Avis og Fyns Social-Demokrat meldte den 16. januar 1917 at dansken Sophus Neble muligens skulle bli den første amerikanske guvernør på Dansk Vestindia etter overtakelsen.⁴⁸ Sophus F. Neble var en dansk innvandrer som også var redaktør *Den Danske pioneer* som var den største av de dansk-amerikanske avisene i USA. Avisen tok opp saker som amerikansk politikk, dansk-amerikanske saker og andre viktige hendelser i USA og i Danmark.⁴⁹ Han hadde også etter siste presidentvalg i USA blitt valgt en av Nebraskas 8 valgmenn og meddelte President Wilson budskapet om sitt gjenvalg.⁵⁰

I en artikkel i Sorø Amts Dagblad i Slagelse fra 22. januar 1917, altså 6 dager etter at handelsavtalen mellom Danmark og USA ble underskrevet. Skriver artikkelforfatteren at Danske Vestindiske øyer muligens skal skifte navn til «Dewey Islands», der skriver: «Det vil vel give et lille stik i hjertet hos mang her hjemme, et navneskifte havde vist de færreste skænket nogen tanke». I artikkelen virker vedkommende som skriver å være bitter på at den danske regjeringen valget å selge Dansk Vestindia til USA, «Det går neppe mange år før historien, tiden, begivenhederene ubarmhjærtigt vil fælde dommen over det, der her er sket, ansættes dets værd, det vi solgte for 90 millioner Kr.» Vedkommende artikkelforfatter mener at salget av Dansk Vestindia var feil, altfor billig og at danskene hjemme ikke kommer til å nytte av pengene siden de settes i amerikanske banker. På slutten så skylder han på sosialdemokratene for det dårlige salget og avslutter med:” Det var ikke ”kapitaliserne” der absolut vilde have Dansk-Vestindien solgt. Tværtimot!».

Som man kan se var det ikke alle som var fornøyd med salget av Dansk Vestindia til USA. Et mulig navneskifte til «Dewey Islands» var ikke det verste med salget. Det faktum at pengene skulle settes i amerikanske banker og ikke komme danske skattebetalere til gode i form av

⁴⁶ «Mediestream - Fyens Stiftstidende (1852-1993), 19. januar 1917», 2.

⁴⁷ «Mediestream - Fyens Stiftstidende (1852-1993), 19. januar 1917», 1.

⁴⁸ «Mediestream - Horsens Social-Demokrat (1898-1963), 16. januar 1917», 1.

⁴⁹ Henningsen, «The Danish-American Press», 77.

⁵⁰ «Mediestream - Sorø Amts Dagblad - Slagelse (1916-1957), 16. januar 1917», 3.

skattelette var mildt sagt en skandale. Hovedgrunnen til at pengene ble satt i danske banker var på grunn av det skulle brukes til å betale USA for eventuelle handelsvarer som våpen eller andre ting som Danmark trengte. I en tid der pengeoverføring var vanskelig så var det lurt å faktisk ha pengene i amerikanske banker.

Mange andre danske aviser rapportere også i denne perioden at etter salget at Dansk Vestindia skulle skifte navn til «Dewey Islands. Dette er små notiser i de ulike avisene og viser at selv om salget er gjennomført og i boks så hadde mange dansker enda en emosjonell tilknytting til de gamle koloniene deres og likte svært dårlig at øyene skulle skifte navn til Dewey Islands. Navnet «Dewey Island» var en hyllest til Admiral George Dewey som ble en helt i USA etter at han vant slaget ved Manila Havn i Filipinene i 1898 under den spansk-amerikanske krig.⁵¹ Oppkallelse av øyene skulle være en anerkjennelse for de bragdene Admiral Dewey gjorde under den spanske-amerikanske borgerkrigen. Det ble lagd flere dikt og sanger om han og han fikk også tittelen «Admiral of the Navy» i USA.⁵² En tittel som tidligere hadde ble gitt til to andre offiserer; marineheltene David G. Farragut og David Dixon Porter fra den amerikanske borgerkrigen. Han fikk også en medalje oppkalt etter seg; «slaget om Manila»-medaljen mest kjent som «Dewey-medaljen» og den ble gitt til alle som kjempet under dette slaget for USA.

Admiral Dewey døde 16 januar 1917, dette var rett etter at avtalen om salget av Dansk Vestindia til USA gikk i orden. Da er det naturlig at en i kjølvannet av en nylig bortgang av en så stor krigshelt at tankene om å kalle opp de nykjøpte øyene etter han.

4.9 Danske aviser skriver bare små notiser om salget av Dansk Vestindia

De fleste artiklene som nevner salget av Dansk Vestindia eller andre hendelser i Dansk Vestindia er fremstilt som helt vanlige artikler både i skrift og lengde. Det virker som dette var en helt alminnelig hendelse og det var slik det ble fremstilt i danske aviser også. Jeg tolker dette som den danske befolkningen var fornøyd med at salget ble gjennomført og de ikke hadde lyst å beholde øyene.

⁵¹ Leeman, «America's Admiral».

⁵² Leeman.

Figur 2: Den rige herr Wilson. Karikatur tegnet av Schmidt, Alfred (3.5.1858-4.4.1938) tegner, maler, bladtegner. Bildet er hentet fra: <http://www.5.kb.dk/images/billed/2010/okt/billeder/object302773/da/>

Den satiriske tegningen *Den rige herr Wilson* publisert den 5. januar 1917. Avtalen med USA ble signert 16 januar 1917, så tegningen ble publisert 11 dager før avtalen ble offisielt lansert. Tegningen var på forsiden av det danske satiriske magasinet «Klod-Hans» og laget av bladtegner og maler Alfred Schmidt. Siden tegningen heter «Den rige herr Wilson» så kan jeg med høy grad av sikkerhet at den skal forestille president Woodrow Wilson i en dress med fargene fra det amerikanske flagget. Han holder 3 mørkhudede smågutter i hånden. Disse guttene går i bar overkropp med hvert sitt skjørt. Disse guttene skal symbolisere de 3 solgte øynene. Dette vet jeg fordi på hvert skjørt på de 3 guttene står det på hver og en av dem: «St. Thomas» på den første, «St. Croix» på den andre og «St. Jan» på den tredje gutten. Under bildet står teksten: ”kom nu, boys saa gaar vi hen og køber jer en fin ny dragt og et gulduhr med kæde!”⁵³ Denne setningen kan forestille at ved å bli en del av en stor nasjon som USA så vil det medføre opphøyet status og rikdom for de 3 øyene. Det er store rasistiske undertoner ved dette bildet med måten øyene blir framstilt for 3 små mørke gutter men også uttrykket «boy» som var vanlig for hvite å bruke om mørke slaver.⁵⁴

I bakgrunnen av bildet kan man se et typisk dansk hus med stråtak. På huset står det «Danmark» på, dette huset kan symbolisere nasjonen Danmark. Ved dette huset står det en

⁵³ Schmidt, «Den rige Mister Wilson», 1.

⁵⁴ Billy Corriher, «Court Finally Says ‘Boy’ Comments Are Racist».

mann og kvinne. Kvinnen kan symbolisere den danske befolkningen mens mannen kan symbolisere den danske staten/regjeringen. Jeg mener dette på grunn av at kvinner ofte symboliserer hele befolkningens mor. Derfor vi sier «moder jord» eller «moderlandet». Jeg mener at mannen med ryggen til er på vei inn i huset med en pengesekk det står «25 mill.» på at dette skal symbolisere den danske regjeringen og summen de fikk for Dansk Vestindia. Konen i huset står utfor huset og griner mens mannen går inn i huset med pengene. Hun griner fordi hun har mistet øyene som er symbolisert som 3 små gutter. En mor gråter selvsagt når hun mister sine 3 små sønner. Faren som er mer iskald gråter ikke, han er glad og fornøyd fordi han har fått 25 millioner dollars som betaling for de 3 små guttene sine. Dette er personifisering av øyene og spiller på følelsene til danskene.

5.0 Den danske regjeringen var for et salg

I artikkelen «The Sale of the Danish West Indies» publisert i det anerkjente tidsskriftet *The Economist* den 23 desember 1916»⁵⁵. Her skriver artikkelforfatteren at Landstinget i Danmark gikk for en avstemning for salg eller ikke salg og at «The ayes were 283,694, The Noes 157,598».⁵⁶ Pådriveren for salget var den sittende regjeringen med partiene «De Radikale Venstre» og at det var sosialistene som var for å selge øyene. Øyene hadde mistet sin posisjon som verdiskaper i det danske riket. Selv om Dansk Vestindia hadde mistet sin verdi med opphevelsen av slavehandelen og nedleggelsen av plantasjene. Opposisjonen i Danmark var mot et salg der den sentimentale tilknytningen til øyene som var hovedargumentet. Den emosjonelle knytningen til tidligere kolonier er noe som i andre land også har gjort at prosessen med avkolonisering har tatt lenger tid enn den burde. Et annet argument fra den kanten var viktigheten av havnene på øyene. Dette var dog ikke et godt argument med tanke på at *The Economist* skriver så hadde havnene på Dansk Vestindia også hadde mistet sin verdi. Dette kan man se på som naturlig etter at plantasjene ble lagt ned og at øyene ikke produserte noen varer. Da hadde man ikke behov for å eksportere disse varene og trafikken i havnene avtok. Men det var spesielt etter at firmaet «the Royal Mail Steam Packet Company» la ned sitt hovedkontor i Dansk Vestindia at bruken av havnene avtok, og flyttet hovedkvarteret sitt fra Dansk Vestindia og til Britisk territorium.

5.1 Danmark skiftet fokus fra Vestindia til Grønland

Ifølge den anerkjente avisen *The Economist* avisen var hovedgrunnen til at Danske medier ikke slo stort opp salget av Dansk Vestindia til USA, var at danske myndigheter hadde skiftet fokus fra Dansk Vestindia og til Grønland. Da Dansk Vestindia ikke lenger ga de samme inntektene i form av sukker eller rom ble fokuset heller rettet mot Grønland og ressursene der. Grønland hadde fiskeressurser i form av sel, hval og laks men mer interessant var de store forekomstene av mineraler. Jern, grafitt og kryolitt spesielt den sistnevnte var veldig lukrativ i industrien ifølge *The Economist*.⁵⁷ Kryolitt er et hvitt mineral som brukes som flussmiddel for å senke smeltetemperaturen i aluminiumsproduksjon.⁵⁸

⁵⁵ «The Sale of the Danish West Indies», 1175.

⁵⁶ «The Sale of the Danish West Indies», 1175.

⁵⁷ «The Sale of the Danish West Indies», 1175.

⁵⁸ «Store Norske Leksikon - Kryolitt».

3. Avslutning

6.0 Konklusjon

Kolonihistorie og som fortsatt er aktuelt i dag. Danske aksjonisters maling av budskapet «Decolonize» på statuer av grønlandsmissjonæren Hans Egde, skuespiller Benedict Cumberbatch som muligens må betale erstatning til innbyggerne på Barbados på grunn av familiens plantasjebakgrunn viser temaets aktualitet. Russlands imperialistiske atferd og invasjon av Ukraina viser også hvor aktuelt emnet er. Ved å se på Danmark sin kolonihistorie kan man forstå hvorfor de fleste danske medier ikke skrev særlig mye om salget Dansk Vestindia til USA, da det ble annonsert den 17. januar 1917. Årsakene til salget er komplekse men utafra hva man kan lese i danske medier så hadde Dansk Vestindia utviklet seg til en verkebyll for Danmark. Dette spesielt etter at Danmark hadde forbudt slavehandel med kongelig resolusjon i 1792. Fallende sukkerpriser og store sosiale problemer gjorde øya vanskelig å selge. Frykt for at Tyskland under Første Verdenskrig skulle etablere ubåtbase der, sørget for at en avtale mellom USA og Danmark den 17. Januar 1917. Danmarks skiftende fokus fra den nå lukrative Dansk Vestindia til den mer lukrative kolonien Grønland med sine rike havressurser og mineral spilte også en rolle. Noen var bitre på salget fordi de mente at det ble solgt for billig og at pengene ble plassert i amerikanske banker. Da ville pengene uansett ikke komme den danske befolkningen til gode. Ser man på andre slaveholdene land så ville det på et eller annet tidspunkt ha kom et opprør med mindre opphevelsen av slavehandelen hadde blitt innført frivillig av danske myndigheter. Det kom et slaveopprør på Dansk Vestindia i 1848 lenge etter at slaveriet var opphevet men da ble det altså innført. Dette åpner for fremtidige forskningsmuligheter for å se om Danmark hadde tjent på å beholde koloniene eller ikke. Både fra et økonomisk og et politisk synspunkt. Dette er rent hypotetisk spørsmål som det vanskelig hadde gitt svar på men som ville vært interessant å sett på.

6.1 Begrensinger og videre forskning

Å se på hva danske medier skrev i en så kort periode er også en begrensing. Jeg kunne for eksempel ha sett på hva avisene skrev over en lenger periode. Videre så kunne jeg ha sammenlignet Danmark med et annet slaveholdene land som for eksempel Storbritannia og sett på hva innbyggerne der så på slavehandel. Hadde jeg hatt mer ressurser så ville jeg ha i tillegg til danske aviser sett på hva amerikanske aviser skrev på dette tidspunktet om salget. Deretter kunne jeg ha skrevet en komparativ analyse der jeg sammenligner begge landene. Hadde amerikanske aviser en annen vinkling enn de danske? Var amerikanske medier for eller imot kjøpet? Jeg hadde nok brukt de samme primærkildene selv om oppgavene nok hadde blitt litt annerledes.

4. Litteraturliste:

Danske aviser:

Vendsyssel Tidende 19 januar 1917

https://www2.statsbiblioteket.dk/mediestream/avis/record/doms_avis_page%3Auuid%3A3d7e1dfa-97fa-46f9-befb-e0ab9af0e0dd/query/Vestindien

(Dagbladet (København) 20 januar 1919.) s. 2

https://www2.statsbiblioteket.dk/mediestream/avis/record/doms_avis_page%3Auuid%3A0d5bf7a1-9386-47cf-9b90-34a5f096cd49/query/Vestindien

.” (Sorø Amts Dagblad – Slagelse 16. Januar 1917).

https://www2.statsbiblioteket.dk/mediestream/avis/record/doms_avis_page%3Auuid%3Afe56da20-55c0-485a-a7d9-95ce72096220/query/Vestindien

Nationaltidene (København) 19 januar 1917).

https://www2.statsbiblioteket.dk/mediestream/avis/record/doms_avis_page%3Auuid%3Ac32ef8a9-27de-419a-b7d1-54ea3774a531/query/Vestindien

Primærkilder og sekundærkilder

Billy Corriher. «Court Finally Says ‘Boy’ Comments Are Racist». *Harvard Law & Policy Review* (blog), 21. desember 2011. <https://harvardlpr.com/2011/12/21/court-finally-says-boy-comments-are-racist/>.

Bratberg, Øivind. *Tekstanalyse for samfunnsvitere*. Cappelen Damm, 2014.

Dahl, Ottar. *Grunntrekk i historieforskningens metodelære*. 2.utgave. Oslo: Universitetsforlaget, 1973.

Department Of State. The Office of Electronic Information, Bureau of Public Affairs. «American Entry into World War I, 1917». Department Of State. The Office of Electronic Information, Bureau of Public Affairs., 26. mars 2007. <https://2001-2009.state.gov/r/pa/ho/time/wwi/82205.htm>.

Diaz, Jaclyn. «How Reparation Efforts in Barbados Found an International Spotlight». *NPR*, 7. januar 2023, paragr. Race. <https://www.npr.org/2023/01/07/1146807623/barbados-reparations-britain-caribbean>.

Engevoid, Per Ivar Hjeldsbakken. *Nordmenn i slavefart: og andre historier fra det danske koloniriket*. Humanist Forlag, 2022.

Eriksen, T.L. *Globalhistorie: 1750 - 1900 ; en sammenvevd og delt verden*. Oversikt over verdenshistorie. Cappelen Akademisk, 2010. <https://books.google.no/books?id=T7DeZwEACAAJ>.

Gøbel, Erik. *The Danish slave trade and its abolition*. Studies in global slavery, volume 2. Leiden ; Boston: Brill, 2017.

Henningsen, Mads. «The Danish-American Press», u.å.

Holberg, Ludvig. *Dannemarks og Norges Beskrivelse*, 1729.

[http://holbergsskrifter.dk/holberg-](http://holbergsskrifter.dk/holberg-public/view?query=ostindiske&docId=DNB%2FDNB.page&chunk.id=start&show.CommentLabel=&show.appVar=&show.appTCR=&show.appAll=&show.second=)

[public/view?query=ostindiske&docId=DNB%2FDNB.page&chunk.id=start&show.CommentLabel=&show.appVar=&show.appTCR=&show.appAll=&show.second=](http://holbergsskrifter.dk/holberg-public/view?query=ostindiske&docId=DNB%2FDNB.page&chunk.id=start&show.CommentLabel=&show.appVar=&show.appTCR=&show.appAll=&show.second=)

- «Islænderen Jon Olafssons Oplevelser som Ostindiefarer under Christian IV - nedskrevne af ham selv.», u.å.
- Kjeldstadli, Knut. *Fortida er ikke hva den en gang var: en innføring i historiefaget*. Oslo: Universitetsforlaget, u.å.
- Knudsen, Olav Fagelund, Ketil Fred Hansen, Marte Ericsson Ryste, Kjell-Olav Hovde, Tone Steen, og Tim Greve. «kolonialisme». I *Store norske leksikon*, 23. januar 2023. <https://snl.no/kolonialisme>.
- Koht, Halvdan. «The Origin of Seward's Plan to Purchase the Danish West Indies». *The American Historical Review* 50, nr. 4 (1945): 762–67. <https://doi.org/10.2307/1842701>.
- Lauring, Kåre. *Slaverne dansede og holdt sig lystige: En fortælling om den danske slavehandel*. Gyldendal A/S, 2014.
- Leeman, William P. «America's Admiral: George Dewey and American Culture in the Gilded Age». *The Historian* 65, nr. 3 (1. mars 2003): 587–614. <https://doi.org/10.1111/1540-6563.00032>.
- «Marcellus de Boschouwer – Christian IV». Åpnet 10. mai 2023. <https://chr4.dk/marcellus-de-boschouwer>.
- «Mediestream - Fyens Stiftstidende (1852-1993), 19. januar 1917». Åpnet 8. mai 2023. https://www2.statsbiblioteket.dk/mediestream/avis/record/doms_avis_page%3Auuid%3Aeaddca74-daba-41e1-86e1-1d7a2ccb33c2/query/Vestindien.
- «Mediestream - Horsens Social-Demokrat (1898-1963), 16. januar 1917». Åpnet 13. mai 2023. https://www2.statsbiblioteket.dk/mediestream/avis/record/doms_avis_page%3Auuid%3A14900634-3aba-4621-a785-0099c7f6b1e2/query/Vestindien.
- «Mediestream - Sorø Amts Dagblad - Slagelse (1916-1957), 16. januar 1917». Åpnet 6. mai 2023. https://www2.statsbiblioteket.dk/mediestream/avis/record/doms_avis_page%3Auuid%3Afe56da20-55c0-485a-a7d9-95ce72096220/query/Vestindien.
- «Mediestream - Vendsyssel Tidende (1872-1984), 19. januar 1917». Åpnet 6. mai 2023. https://www2.statsbiblioteket.dk/mediestream/avis/record/doms_avis_page%3Auuid%3A3d7e1dfa-97fa-46f9-befb-e0ab9af0e0dd/query/Vestindien.
- Pedersen, Mikkel Venborg, red. *Danmark: en kolonimagt*. 1. udgave, 1. oplag. Danmark og kolonierne. København: Gads Forlag, 2017.
- Pendleton, Leila Amos. «Our New Possessions-The Danish West Indies». *The Journal of Negro History* 2, nr. 3 (juli 1917): 267–88. <https://doi.org/10.2307/2713768>.
- Rud, Søren, og Søren Ivarsson. *Globale og postkoloniale perspektiver på danskkolonihistorie*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag, 2021.
- Rönnbäck, Klas. «KÅRE LAURING, Slaverne Dansede Og Holdt Sig Lystige: En Fortælling Om Den Danske Slavehandel (Köpenhamn: Gyldendal, 2014). 368 Pp.» *1700-Tal: Nordic Journal for Eighteenth-Century Studies* 12 (5. november 2015): 276–77. <https://doi.org/10.7557/4.3556>.
- Schmidt, Alfred. «Den rige Mister Wilson - Digitale samlinger», 5. januar 1917. <http://www5.kb.dk/images/billed/2010/okt/billeder/object302773/da/>.
- «Store Norske Leksikon - Kryolitt». I *Store norske leksikon*, 17. februar 2020. <https://snl.no/kryolitt>.
- Strachan, Hew, red. *World War I: a history*. Oxford ; New York: Oxford University Press, 1998.
- The Economist*. «The Sale of the Danish West Indies». 23. desember 1916.
- Ustvedt, Yngvar. *Trankebar: nordmenn i de gamle tropekolonier*. Oslo: Cappelen, 2001.

Vedlegg:

The screenshot shows a newspaper page with a central headline in yellow: "Dansk-Vestindien." Below it, the sub-headline reads "Bliver Sophus Neble den første amerikanske Guvernør?". The main text discusses the possibility of Sophus F. Neble becoming the first Danish-American Governor of Nebraska. It mentions that he was elected in the 8th Nebraska election. The article is signed "R. B." at the bottom right. To the right of the article, there is a sidebar with a green "DOWNLOAD AVIS SOM PDF" button, and sections for "HITS I DENNE AVIS" (5.3 hits), "ANTAL SIDER I AVISEN" (8 pages), and "INFORMATION OM AVISEN" (Udgivelsessted: Slagelse, Periode dækket af denne titel: 01-07-1916 - 30-09-1957).

Vedlegg 1: Sorø Amts Dagblad: Bliver Sophus Neble den første danske guvenør? 16. Januar 1917. Hentet fra: https://www2.statsbiblioteket.dk/mediestream/avis/record/doms_avis_page%3Auuid%3Afe56da20-55c0-485a-a7d9-95ce72096220/query/Vestindien

The screenshot shows a newspaper page with a central headline in yellow: "Skal Sofus Neble være Guvernør i Vestindien?". Below it, the sub-headline reads "Det antages.". The main text discusses the possibility of Sofus S. Neble becoming the first Danish-American Governor of Nebraska. It mentions that he was elected in the 8th Nebraska election. The article is signed "Wolffs" at the bottom right. To the right of the article, there is a sidebar with a green "DOWNLOAD AVIS SOM PDF" button, and sections for "HITS I DENNE AVIS" (5.1 hits), "ANTAL SIDER I AVISEN" (4 pages), and "INFORMATION OM AVISEN" (Udgivelsessted: Horsens, Periode dækket af denne titel: 01-10-1898 - 02-01-1963).

Vedlegg 2: Horsens Social-Demokrat skriver den 16. januar 1917: Skal Sofus Neble være guvenør i Vestindien? Hentet fra: https://www2.statsbiblioteket.dk/mediestream/avis/record/doms_avis_page%3Auuid%3A14900634-3aba-4621-a785-0099c7f6b1e2/query/Vestindien

Mediestream - Sorø Amts Dagbl... Mediestream - Horsens Social-D... Mediestream - Kallundborg Avis...
www2.statsbiblioteket.dk/mediestream/avis/record/doms_avis_page%3Aauuid%3A9404956e-7a8f-4045-9ca9-aeda87356a48/query/Vestindien

Skal Sofus Neble være Guvernør i Vestindien.

Til Blade i Omaha telegraferes fra Washington: Det antages, at Udgiveren af „Den danske Pioner“, Danstereen Sofus J. Neble i Omaha vil blive den første amerikanske Guvernør over de danske vestindiske Der

Der forberedes.

DOWNLOAD AVIS SOM PDF

HITS I DENNE AVIS
S: 1 | Skal Sofus Jfible være Guvernør i Vestindien.

ANTAL SIDER I AVISEN
4

INFORMATION OM AVISEN
Udgivelsessted: Kallundborg
Periode dækket af denne titel: 13-10-1857 - 19-04-1922
Læs mere

Skriv her for å søke

10°C Mest skyet 14:07 13.05.2023

Vedlegg 3: Kallundborg Tidene 16. januar 1917. Skal Sofus Neble være guvenør i Vestindien. Hentet fra: https://www2.statsbiblioteket.dk/mediestream/avis/record/doms_avis_page%3Aauuid%3A9404956e-7a8f-4045-9ca9-aeda87356a48/query/Vestindien